

การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศศิธร บัวทอง

สุวพร เข้มเฮง, สุนันท์ ศลโกสม และคมศร วงษ์รักษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 38 แห่ง แห่งละ 10 คน รวมทั้งหมด 380 คน แบ่งเป็นใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) จำนวน 4 แห่ง และใช้แบบสอบถามจำนวน 34 แห่ง 2) การศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทดลองใช้ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 แห่ง เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบจากการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

1. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะการขับเคลื่อนโดยประยุกต์ใช้วงจร PDCA แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ การดำเนินการ และการรายงาน ในแต่ละขั้นตอนมีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องต่อเนื่องในแต่ละรอบปี
2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องอยู่ในระดับมาก
3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, กลุ่มสาระการเรียนรู้, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Development of Quality Assurance Model for Subject Groups in Basic Education

Sasitron Buathong

Suwaporn Semheng, Sunan Somkosum, and Komsorn Wongrugs

Srinakharinwirot University, Thailand

Abstract

The aim of this research was to develop an internal quality assurance model for subject groups in basic education. The research methodology was divided into two parts. First, the creation of the internal quality assurance model for subject groups in basic education. This was accomplished by analyzing data from previous research; and reviewing the quality assurance process of education in the schools. The samples consisted of educational administrators, personnel responsible for quality assurance, and head of eight subject groups in basic education. The sample size was 38 schools consisting of 10 individuals from each school, with a total of 380 people. They were divided into 2 groups; 4 schools receiving the Focus Group Interview technique, and 34 schools receiving questionnaires. Second, the study of the efficiency and effectiveness of the internal quality assurance model for subject groups in basic education which was carried out by conducting a pilot test on one school. The efficiency of the model was studied in four dimensions; feasibility, propriety, utility, and accuracy. The effectiveness of the model was determined from the Self-Assessment Report (SAR) of the 8 subject groups.

The results were as follows:

1. The internal quality assurance model for subject groups in basic education was formed and driven by the application of the PDCA cycle. It was divided into three steps: preparation, implementation, and reporting. The execution of each step was integrated together and was continuous annually.
2. The efficiency of the model in regards to the Feasibility Standard, Propriety Standard, Utility Standard and Accuracy Standard was found at a high level.
3. The study on the effectiveness of the model found that all subject groups had a higher performance level than their set goal.

Keywords: internal quality assurance, subject groups, basic education

ความนำ

ในการปฏิรูปการศึกษาประกอบกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดสาระไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาดังกล่าวไว้ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข สามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกต่อไป ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี และตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษาได้ยึดหลักสากลว่า การประกันคุณภาพเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา และสนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจบริหารไปยังระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตามจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน เป้าหมายของการประเมินคุณภาพนั้นไม่ใช่เพื่อการลงโทษ แต่เป็นเครื่องสะท้อนให้สถานศึกษาได้นำไปพิจารณาจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นการประกันคุณภาพจึงเป็นการประกันเพื่อผู้เรียน จึงส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องตระหนักถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

จากการประมวลผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบสองที่ได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 3 ปีแล้ว (พ.ศ. 2549 - 2551) มีการประเมินไปแล้วมากกว่าร้อยละ 60 มีข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัดที่มีความคล้ายคลึงกันในประเด็นที่สำคัญคือ ต้องมุ่งเน้นพัฒนาครูที่ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนและ/หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น รวมทั้งเรื่องการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ รักการเรียนรู้ รักการอ่าน รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถอ่านออก เขียนได้ และนำมาประยุกต์ใช้เป็น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้โดยตรงด้วย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสองรอบและการประเมินคุณภาพภายนอกสามรอบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แสดงให้เห็นว่าครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนามีศักยภาพและการที่ผู้เรียนจะมีศักยภาพได้นั้น ครูต้องมีเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจนทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการ

นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และได้กำหนดจุดหมายสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การที่ผู้เรียนจะพัฒนาให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการที่มีคุณภาพ นั่นก็คือโรงเรียนต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการที่สถานศึกษาจะจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้นั้นจะต้องมีครูที่มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจึงเปรียบเสมือนนักวิจัย เป็นผู้ประเมินเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง ครูต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทำการประเมินเพื่อเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอน ในการประเมินเพื่อพัฒนานั้นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ในการทำประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องดำเนินการเป็นเรื่องปกติ ทำงานครบวงจรอย่างมีคุณภาพและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นลักษณะของการประเมินตนเอง บันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการทำเป็นประจำ ตรงส่วนนี้จะได้ทราบถึงจุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษา และมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเป็นการพัฒนาที่ดีขึ้น ซึ่งลักษณะของระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดีต้องมีระบบการทำงานด้านการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบและผสมผสานกับการปฏิบัติงานตามปกติ มีกระบวนการทำงานด้านการประกันคุณภาพที่เป็นระบบและต่อเนื่อง มีการประเมินภายในที่ประเมินตามสภาพจริงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีการสอนและการบริหารจัดการที่ดี และมีการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การ จัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก รวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบ เพื่อการประกันคุณภาพที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะต้องมีการพัฒนาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เป็นระบบและมีแนวการปฏิบัติที่ทำให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีความรอบรู้ทั้งกระบวนการและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั่นก็หมายถึงครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องมีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อเป็นการประกันคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนได้ว่า โรงเรียนนั้นได้มีการประกันคุณภาพให้กับผู้เรียน

ทั้งนี้ จึงควรมีการพัฒนา รูปแบบการประกันคุณภาพภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สถานศึกษาได้มีแนวทางในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัยในการศึกษานี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ ใช้วิธีวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บริบทของสถานศึกษา แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาแนวทางการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 2) ศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและสอบถามความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในรอบสองในระดับดีหรือดีมาก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 125 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายประกันคุณภาพ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกในระดับดีหรือดีมากจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 38 แห่ง แห่งละ 10 คน รวมทั้งหมด 380 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่มจาก 30% ของประชากร และเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (focus group interview) จำนวน 4 แห่ง ซึ่งเลือกจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในชั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) สภาพในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและอธิบายลักษณะการปฏิบัติ และ 2) ความคิดเห็นในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาทดลองใช้ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 แห่ง ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้บริหารมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรในโรงเรียนมีความยินดีและให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคมเป็นโรงเรียนทดลองรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ โดยมีระยะเวลาในการทดลองตั้งแต่ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2555 การศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง โดยการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาหลังจากการปฏิบัติตามรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ความเหมาะสมกับสถานศึกษา ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

2. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระในระยะเวลาครึ่งปีการศึกษาหลังจากจบภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งวัดจากการมีผลของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด เลือกเฉพาะมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครูและผลที่เกิดกับผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2553 มีทั้งหมด 15 มาตรฐาน มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับครูและผู้เรียนมีทั้งหมด 7 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และมาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถสรุปเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1.1 การประกันคุณภาพ (quality assurance) เป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงกับความมุ่งหวังของสังคม การประกันคุณภาพการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษามีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
- 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
- 3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง

1.2 ระบบการประกันคุณภาพโดยทั่วไปประกอบด้วยระบบคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ/การประเมินคุณภาพ และการใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพ อันเป็นระบบที่สอดคล้องกับวงจรบริหารเพื่อคุณภาพ P-D-C-A (plan-do-check-act) เพราะระบบคุณภาพคือ การกำหนดมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการพัฒนา และการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งตรงกับขั้นการวางแผน (plan=p) การควบคุมคุณภาพ คือ การที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในขั้นนี้ คือ ขั้นกระทำ (do=d) การตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนตรงกับขั้นการตรวจสอบ (check=c) และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพก็ตรงกับขั้นการปฏิบัติ (act=a) เพื่อปรับปรุงงาน ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพการควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

1.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดในมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ
- 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากการสังเคราะห์เอกสารที่กล่าวมาข้างต้น ได้แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะต้องมีการควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพ และประเมินคุณภาพ ซึ่งตามทฤษฎีระบุว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 8 ข้อ ซึ่งเครื่องมือในการบริหารคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการประกันคุณภาพและตามกฎกระทรวงฯ ที่สามารถทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ขับเคลื่อนอย่างมีระบบและมีคุณภาพในแต่ละรอบปีการศึกษาก็คือ วงจร PDCA

2. สภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

จากการสอบถามผู้อำนวยการและหัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา 29 แห่ง จาก 34 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.29 แบ่งเป็นผู้อำนวยการ 29 คน หัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 29 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 232 คน และเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (focus group interview) จำนวน 4 แห่ง รวมทั้งสิ้น 33 แห่ง แห่งละ 10 คน รวมทั้งหมด 330 คน ผลการศึกษาการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านมามีดังนี้

2.1) การเตรียมการ สรุปได้ว่า ในแต่ละรอบปีการศึกษาสถานศึกษาจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละมาตรฐาน และมีการให้ความรู้ สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้กับบุคลากรภายในโรงเรียนโดยการจัดอบรม เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้

2.2) การวางแผน สรุปได้ว่า เมื่อสถานศึกษาได้มีการแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการในการดูแลรับผิดชอบแต่ละมาตรฐานแล้วนั้น จะมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีการจัดทำแผนการศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยการกำหนดโครงการให้สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3) การดำเนินการ สรุปได้ว่า เมื่อมีการวางแผนการดำเนินงานแล้ว แต่ละคนจะปฏิบัติตามแผนปฏิบัติของสถานศึกษาที่วางไว้ มีคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน

2.4) การประเมินผลการทำงาน สรุปได้ว่า บางสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสถานศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมิน แต่บางสถานศึกษาให้คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นผู้ประเมินผลการจัดการศึกษาของครู และมีบางโรงเรียนไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแต่ใช้ระบบสายบังคับบัญชาในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยให้ครูทุกคนประเมินผลการปฏิบัติงานรายงานต่อหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้รายงานต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

2.5) การปรับปรุงคุณภาพ สรุปได้ว่า สถานศึกษามีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมในแต่ละปี มาวิเคราะห์และปรับปรุงในปีต่อไป แต่โดยส่วนใหญ่เป็นโครงการ/กิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำทุกปี จากผลการสัมภาษณ์และสอบถามสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังพบว่า ในการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านมา นั้น สถานศึกษาแต่ละแห่งเริ่มจากการแต่งตั้งหัวหน้างานประกันคุณภาพให้เป็นผู้รับผิดชอบและขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปัญหาที่พบคือ ส่วนใหญ่ไม่มีผู้รับผิดชอบหัวหน้างานประกันคุณภาพ เนื่องจากมองว่าเป็นการเพิ่มภาระงานจากงานประจำและต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งโรงเรียนประกอบกับยังไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพเท่าที่ควร จึงทำให้เป็นงานที่ค่อนข้างลำบากและยุ่งยาก จากนั้นมีการแบ่งผู้ดูแลรับผิดชอบแต่ละมาตรฐานและตัวชี้วัดโดยแบ่งไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ บางครั้งการแบ่งอาจจะสอดคล้องกับงานประจำที่รับผิดชอบ แต่บางครั้งก็อาจจะไม่เกี่ยวข้อง

กับงานประจำ เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้มีเพียง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละมาตรฐานและตัวชี้วัดมีจำนวนมากกว่าจำนวนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ เมื่อมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละมาตรฐานและตัวชี้วัดให้แต่ละคนเป็นผู้ดูแลงานทั้งโรงเรียน ทำให้ผู้ที่ไม่ถูกแต่งตั้งไม่มีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ เพราะถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง ส่วนผู้ที่ถูกแต่งตั้งเกิดความไม่สมยอมเนื่องจากการเพิ่มภาระงานให้กับตนเอง ดังนั้นทำให้การประกันคุณภาพในสถานศึกษาเกิดความไม่ต่อเนื่องเพราะต้องเปลี่ยนผู้รับผิดชอบเป็นประจำหรือหาผู้รับผิดชอบไม่ได้ จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกแยกส่วนจากการปฏิบัติงานประจำของบุคลากรภายในสถานศึกษา

3. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทำให้ทราบถึงปัญหาหรือแนวทางที่ดีในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดต่าง ๆ และได้ผนวกให้เป็นการทำงานปกติของบุคลากรในสถานศึกษาและไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน ตามหลักการที่ว่า 1) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย 2) การประกันคุณภาพมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะผลการพัฒนาของแต่ละคนก็คือผลรวมของการพัฒนาทั้งสถานศึกษา 3) การประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเพื่อเตรียมรับการประเมินเป็นครั้งคราวเท่านั้น 4) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถว่าจ้างหรือขอให้บุคคลอื่น ๆ ดำเนินการแทนได้ 5) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากการยอมรับและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และประยุกต์กับหลักในการบริหารตามกระบวนการ PDCA จึงได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีลักษณะการขับเคลื่อนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย

- การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี
- 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย

- การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
- การตรวจสอบประเมินผล (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย

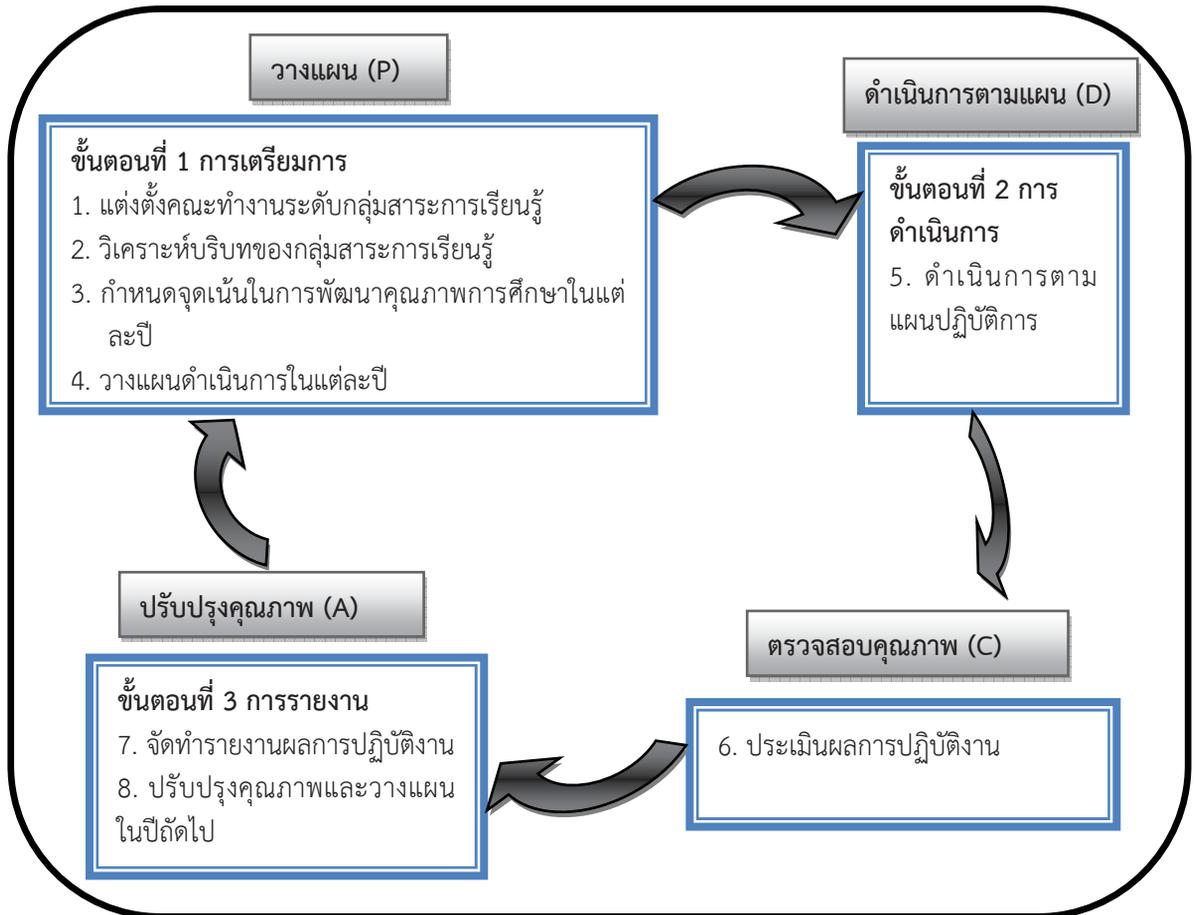
- การประเมินมาปรับปรุงงาน (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) จัดทำรายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป

การเปรียบเทียบหลักการประกันคุณภาพการศึกษากับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ
กลุ่มสาระการเรียนรู้แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบหลักการประกันคุณภาพการศึกษากับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ
กลุ่มสาระการเรียนรู้

หลักการของ การประกัน คุณภาพ	กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553	หลัก PDCA	รูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาระดับกลุ่ม สาระการเรียนรู้
ควบคุม คุณภาพ	1. กำหนดมาตรฐานการศึกษา	วางแผน (P)	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ 1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้
	2. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา		2. วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้
	3. จัดระบบบริหารสารสนเทศ		3. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายใน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน แต่ละปี
	4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา		4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปี ในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
ตรวจสอบ คุณภาพ	5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา	ดำเนินการตามแผน (D)	ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ 5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
	6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา		6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน
ประเมิน คุณภาพ	7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงาน ประเมินคุณภาพภายใน	ปรับปรุงคุณภาพ (A)	ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน 7. จัดทำรายงานผลประจำปีใน ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
	8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง		8. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผน ในปีต่อไป

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 ขั้นตอนย่อย โดยมีการขับเคลื่อนในแต่ละวงรอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 วงจรการขับเคลื่อนของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแผนการดำเนินงานในแต่ละรอบปี ดังนี้

ตาราง 2 แผนการดำเนินงานในแต่ละรอบปี

ขั้นตอน	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ	↔											
1. แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
2. วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
3. กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี	↔											
4. วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้	↔											
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ		↔										
5. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ		↔										
6. ประเมินผลการปฏิบัติงาน		↔					↔					
ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน												
7. จัดทำรายงานผลประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้											↔	↔
8. ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป												↔

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านปรากฏว่า ในด้านความเป็นประโยชน์มีประโยชน์ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพช่วยจัดระบบการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านความเป็นไปได้มีความเป็นไปได้ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านความเหมาะสมมีความเหมาะสมในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรูปแบบการประกันคุณภาพมีความเหมาะสมกับระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านความถูกต้องมีความถูกต้องในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นรายงานการประเมินตนเองของกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในครั้งปีการศึกษา วัดจากการมีผลของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด ซึ่งมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมด 6 มาตรฐาน ผลปรากฏว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติงานได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ และจากการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในการดำเนินงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานนั้นมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ชัดเจน มีการจัดโครงการ/กิจกรรมสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีแนวทางการดำเนินงานเป็นระบบ ชัดเจนมากขึ้นในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ ส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ แสดงว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อค้นพบหลายประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในประยุกต์กับหลักในการบริหารตามกระบวนการ PDCA ได้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะการขับเคลื่อนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์บริบทระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) กำหนดจุดเน้น/เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี 4) วางแผนดำเนินการในแต่ละปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ ประกอบด้วย การดำเนินการตามแผน (D) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 5) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การตรวจสอบประเมินผล (C) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 6) ประเมินผลการปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 3 การรายงาน ประกอบด้วย การประเมินมาปรับปรุงงาน (A) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 7) จัดทำรายงานประจำปีในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8) ปรับปรุงคุณภาพและวางแผนในปีต่อไป ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทำให้ทราบถึงปัญหาหรือแนวทางที่ดีในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการที่ว่าให้เป็นการทำงานปกติของบุคลากรในสถานศึกษาและไม่เป็นการเพิ่มภาระงานตามหลักการที่ว่า 1) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย 2) การประกันคุณภาพมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะผลพัฒนาของแต่ละคนก็คือผลรวมของการพัฒนาทั้งสถานศึกษา 3) การประกันคุณภาพเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำเพื่อเตรียมรับการประเมินเป็นครั้งคราวเท่านั้น 4) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถว่าจ้างหรือขอให้บุคคลอื่น ๆ ดำเนินการแทนได้ 5) การประกันคุณภาพต้องเกิดจากการยอมรับและนำผลการ

ประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) และสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการ จะเห็นได้ว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ทำให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่ใช่เพียงฝ่ายประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือเพียงผู้บริหาร แต่ถ้าครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการประกันคุณภาพทุกคนมารวมกัน ผลสำเร็จจะเกิดเป็นความสำเร็จระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้และความสำเร็จของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มารวมกันจะเป็นความสำเร็จในระดับสถานศึกษา และรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานี้ยังลดการทำงานซ้ำซ้อน เนื่องจากมีการทำงานเป็นระบบในทุกรอบปี เริ่มจากครูมีการวางระบบ PDCA ในการทำงานของตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ก็มีการวางระบบ PDCA ในการทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานศึกษาก็มีระบบ PDCA ที่เกิดจากการทำงานของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นไม่ว่าจะมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด การประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ก็สามารถประเมินได้ทุกช่วงเวลา ไม่จำเป็นต้องทำเพื่อเตรียมรับการประเมิน และผู้บริหารสถานศึกษายังสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และครูเป็นรายบุคคลได้โดยไม่จำเป็นต้องให้ครูต้องจัดเตรียมเอกสารในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานี้ได้ยึดหลักกระบวนการทำงานตามวงจรคุณภาพ PDCA สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช (2543, บทคัดย่อ) ในการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินภายในของสถานศึกษาประกอบด้วยระบบย่อย 5 ระบบ ได้แก่ ระบบการวางแผนและปฏิบัติ ระบบข้อมูลและประมวล ระบบการตรวจสอบการประเมิน ระบบการรายงานผลการประเมิน และระบบการใช้ผลการประเมิน ซึ่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับขั้นตอนการทำงานตามวงจร PDCA เพื่อให้การประเมินผลภายในเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ การออกแบบมีระบบ มีพื้นฐานแนวคิดที่ทำให้การประเมินได้มาตรฐาน 4 ประการ คือ ด้านการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง รวมอยู่บนรากฐานของการประเมินที่เกิดจากการทำงานแบบมีส่วนร่วม การทำงานอย่างต่อเนื่อง การทำงานด้วยความเข้าใจ และการทำงานเพื่อมุ่งนำผลไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ประกอบกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานี้ยังลดการทำงานซ้ำซ้อน มีการทำงานเป็นระบบในทุกรอบปี เริ่มจากครูมีการวางระบบ PDCA ในการทำงานของตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ก็มีการวางระบบ PDCA ในการทำงานระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานศึกษาก็มีระบบ PDCA ที่เกิดจากการทำงานของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด ผลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในครั้งปีการศึกษา วัตถุประสงค์ของการพัฒนาและปรับปรุงให้การปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของต้นสังกัด

ในมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมด 6 มาตรฐาน ผลปรากฏว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลการปฏิบัติงานได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ในการดำเนินงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละมาตรฐานนั้น มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนที่ชัดเจน มีการจัดโครงการ/กิจกรรมสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีแนวทางการดำเนินงานเป็นระบบ ชัดเจนมากขึ้นในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ ส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานได้สูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ที่กล่าวว่า ระบบคุณภาพคือ การกำหนดมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการพัฒนา และการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งตรงกับขั้นการวางแผน (plan=p) การควบคุมคุณภาพ คือ การที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในขั้นนี้ คือ ขั้นกระทำ (do=d) การตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนตรงกับขั้นการตรวจสอบ (check=c) และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพตรงกับขั้นการปฏิบัติ (act=a) เพื่อปรับปรุงงาน และสอดคล้องกับ Pang Sun Keung (2000) ที่ได้อธิบายการปฏิรูปคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในฮ่องกง เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในฮ่องกงอยู่ในช่วงการตรวจสอบ สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในฮ่องกงควรจะส่งเสริมโดยการประเมินภายในโรงเรียนมากกว่าควบคุมภายนอก ใช้การตรวจโรงเรียนโดยผู้ประกันคุณภาพในระยะยาว ทั้งนี้ กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการเตรียมความพร้อมสร้างความตระหนักให้กับบุคลากร โดยการประชุมชี้แจงให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ก่อนการนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้
2. เมื่อนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้แล้ว ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มในรอบปีถัดไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการนำผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ในกรณีที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กหรือครูหนึ่งคนสอนหลายวิชา อาจจะไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ โดยการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพบริบทนั้น ๆ เช่น ระดับสายชั้น
3. ควรศึกษาวิจัยคุณลักษณะของครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยการพิมพ์.
- นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้: การประเมินและการประกัน*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2543). *รายงานการวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545*.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2552). *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “ครบรอบ 9 ปี สมศ.”* วันศุกร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2552 ณ ห้องเจ้าพระยา อาคารชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หอประชุมกองทัพเรือ.
- Pang Sun Keung, N. (2000). Performance Indicators and Quality Assurance. *Education Journal*. 28(2), 137-155.